

Datum van inontvangstneming : 10/07/2024

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-371/24 - 1

Zaak C-371/24 [Comdribus]ⁱ

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening

24 mei 2024

Verwijzende rechter:

Cour d'appel de Paris (Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

26 april 2024

Verzoekende partij:

HW

Verwerende partij:

...

[OMISSIS] COUR D'APPEL DE PARIS (rechter in tweede aanleg Parijs, Frankrijk)

Uitgesproken ter openbare terechtzitting van [OMISSIS] 26 april 2024, door sector 2 – Zevende strafkamer in hoger beroep,

In hoger beroep tegen een vonnis van de Tribunal judiciaire de Paris (rechter in eerste aanleg Parijs, Frankrijk) [OMISSIS] van 8 september 2021 [OMISSIS].

PARTIJEN

Verdachte

HW

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

Geboren [OMISSIS] [in] 1987 te [OMISSIS] Parijs (75)

[OMISSIS] Frans staatsburger

[OMISSIS]

In vrijheid

Toezichtsmaatregelen:

- plaatsing onder gerechtelijk toezicht op 1 juni 2020
- handhaving van het gerechtelijk toezicht op 24 juni 2020
- handhaving van het gerechtelijk toezicht op 4 november 2020

Appellant

[OMISSIS] [procedurele elementen] [OMISSIS] Ministère public
(openbaar ministerie)

Incidenteel appellant

[OMISSIS], [procedurele elementen]

PROCEDURE

Tribunal judiciaire de Paris en tenlastelegging

HW is voorgeleid aan de procureur de la République (openbaar aanklager) [OMISSIS] wegens:

- ORGANISATIE VAN EEN NIET-AANGEMELDE
MANIFESTATIE OP DE OPENBARE WEG

In casu: het organiseren van een manifestatie op de openbare weg in Parijs op 30 mei 2020, in elk geval op het nationale grondgebied en op [een] tijdstip dat niet is verjaard, zonder dat deze manifestatie vooraf is aangemeld onder de bij wet bepaalde voorwaarden [OMISSIS] [zie de punten 1 tot en met 11, met dezelfde inhoud]. [OMISSIS], zijnde feiten als bedoeld in artikel 431-9, eerste alinea, van de code pénal (Frans wetboek van strafrecht), artikel L.211-1 van de code de la sécurité intérieure (Frans wetboek binnenlandse veiligheid), en strafbaar gesteld bij artikel 431-9, eerste alinea, van de code pénal, artikel 431-11 van de code pénal, en artikel L.211-12 van de code de la sécurité intérieure.

- WEIGERING OM DE TOEGANGSCODE VOOR EEN
VERSLEUTELD APPARAAT AAN DE GERECHTELIJKE
AUTORITEITEN TE OVERHANDIGEN OF TOE TE PASSEN

In casu: de weigering op 31 mei 2020 in Parijs, in elk geval op het nationale grondgebied en gedurende [een] periode die niet is verjaard, om – kennis hebbende van een toegangscode voor een versleuteld apparaat dat kan zijn gebruikt om een misdrijf of een strafbaar feit voor te bereiden, te vergemakkelijken of te plegen – deze code op gerechtelijk bevel te overhandigen of toe te passen [OMISSIS], feiten als bedoeld in artikel 434-15-2, eerste alinea, van de code pénal, en strafbaar gesteld bij artikel 434-15-2, eerste alinea, en artikel 434-44, vierde alinea, van de code pénal.

- **WEIGERING DOOR EEN PERSOON DIE VERDACHT WORDT VAN EEN MISDRIJF OF OVERTREDING OM MEE TE WERKEN AAN DE REGISTRATIE VAN ZIJN PERSOONSGEGEVENS IN EEN POLITIEBESTAND**

In casu: de weigering op 30 mei 2020 in Parijs, in elk geval op het nationale grondgebied en gedurende [een] periode die niet is verjaard, terwijl er een of meer aannemelijke redenen waren om te vermoeden dat hij een strafbaar feit had gepleegd of gepoogd had te plegen, om mee te werken aan de registratie van zijn persoonsgegevens, met name door het nemen van vingerafdrukken, handpalmafdrukken of foto's die nodig zijn voor de samenstelling en raadpleging van de politiebesteden volgens de regels die specifiek zijn voor elk van deze bestanden.

Feiten als bedoeld in artikel 55-1, tweede alinea, van de code de procedure pénale (Frans wetboek van strafvordering), en strafbaar gesteld bij artikel 55-1, derde alinea, van de code de procedure pénale

Vonnis

De Tribunal judiciaire de Paris [OMISSIS] heeft bij vonnis op tegenspraak van 8 september 2021:

[OMISSIS] [procedureel aspect]

Met betrekking tot de tenlastelegging

- HW vrijgesproken van de feiten van de ORGANISATIE VAN EEN NIET-AANGEMELDE MANIFESTATIE OP DE OPENBARE WEG, gepleegd op 30 mei 2020 te Parijs en de WEIGERING OM DE TOEGANGSCODE VOOR EEN VERSLEUTELD APPARAAT AAN DE GERECHTELIJKE AUTORITEITEN TE OVERHANDIGEN OF TOE TE PASSEN, gepleegd op 31 mei 2020 te Parijs, in elk geval op het nationale grondgebied en gedurende [een] periode die niet is verjaard,
- HW schuldig bevonden aan het feit van WEIGERING DOOR EEN PERSOON DIE VERDACHT WORDT VAN EEN MISDRIJF OF OVERTREDING OM MEE TE WERKEN AAN DE REGISTRATIE VAN ZIJN PERSOONSGEGEVENS IN EEN POLITIEBESTAND, gepleegd op 30 mei

2020 te Parijs, in elk geval op het nationale grondgebied en gedurende [een] periode die niet is verjaard,

- HW veroordeeld tot betaling van een geldboete van 300 EUR.

Hoger beroepen

Hoger beroep is ingesteld door:

- HW op 8 september 2021, door zijn raadsman, [OMISSIS], waarbij het hoger beroep geen betrekking heeft op de vrijspraak – hoofdberoep,
- de procureur de la République, op 8 september 2021 – incidenteel hoger beroep.

VERLOOP VAN DE DEBATTEN

Ter openbare terechtzitting van 29 september 2023 [OMISSIS] [*procedureel aspect*]

Ter openbare terechtzitting van 1 maart 2024 [OMISSIS] De president heeft opgemerkt dat ter terechtzitting van vandaag alleen de prejudiciële verwijzing zal worden behandeld.

[OMISSIS].

[OMISSIS] [*procedureel aspect*]

Prejudiciële verwijzing:

[OMISSIS] [D]e Cour d’appel de Paris schorst de behandeling van de zaak en de president verklaart dat het arrest ter openbare terechtzitting van 26 april 2024 zal worden gewezen.

[OMISSIS] [*procedureel aspect*]

BESLISSING

Gegeven na beraadslaging overeenkomstig de wet,

Feiten en procedure

- 1 Op 30 mei 2020 hebben rond 11.00 uur meer dan honderd klimaatactivisten onder de vlag van Extinction Rebellion de Avenue des Champs-Élysées in Parijs (Frankrijk) bezet als onderdeel van een actie met de aanduiding „Nos Besoins” („Wat wij nodig hebben”). De deelnemers aan deze niet-aangemelde manifestatie besloten op de openbare weg te gaan zitten of liggen. De politie heeft ingegrepen om hen uiteen te drijven en heeft verschillende mensen, onder wie HW, om

12.05 uur, aangehouden wegens het houden van een niet-aangemelde manifestatie en wederspanningheid.

- 2 Het aanhoudingsverslag maakte melding van een [,] individu dat zich tegen zijn aanhouding verzette, de andere demonstranten opjutte om zich tegen ons optreden te verzetten en de aansporingen uitte: „goed zo, toe maar, verzet je”. Het verslag vermeldde dat hij de leider van Extinction Rebellion was en dat hij in verzekering is gesteld.
- 3 Tijdens zijn inverzekeringstelling is hij drie keer verhoord. Tijdens zijn eerste verhoor heeft hij zijn identiteit kenbaar gemaakt. Hij heeft verklaard zich niet tegen zijn aanhouding te hebben verzet en zichzelf te zien als een geweldloos persoon. Hij heeft geen antwoord gegeven op de vraag met betrekking tot het feit dat hij gezien en gehoord is geworden terwijl hij de andere demonstranten heeft aangespoord tot verzet. Hij heeft verklaard niet de organisator van de manifestatie te zijn. Hij heeft geweigerd om verdere vragen te beantwoorden, maar heeft wel geklaagd over politiegeweld.
- 4 Hij is op 31 mei 2020 onderzocht door de medisch-gerechtelijke dienst [OMISSIS], waarbij een arts hem voor twee dagen volledig arbeidsongeschikt [OMISSIS] heeft verklaard. In het medisch attest wordt melding gemaakt van rugpijn en polspijn zonder functionele beperkingen.
- 5 Tijdens het tweede verhoor heeft hij te kennen gegeven niets te willen verklaren, maar heeft benadrukt dat zijn actie geweldloos was en dat hij geen rol als organisator heeft gespeeld. Tijdens het derde verhoor heeft hij niets willen verklaren over het niet naleven van het gerechtelijk toezicht waaronder hij was geplaatst. Hij heeft zich beklagd over de omstandigheden van de inverzekeringstelling.
- 6 Hij heeft geweigerd om zijn vingerafdrukken te laten nemen en gefotografeerd te worden voor identificatiedoeleinden. Hem werd meegedeeld dat deze weigering een strafbaar feit is dat bestraft kan worden met een gevangenisstraf van drie maanden en een boete van 3 750 EUR.
- 7 Ook heeft hij geweigerd de toegangscode van zijn mobiele telefoon te geven en deze zelf te ontgrendelen. Hij is ervan op de hoogte gesteld dat zijn weigering een strafbaar feit is, namelijk de weigering om de code voor het ontgrendelen van zijn mobiele telefoon toe te passen, wat kan worden bestraft met een gevangenisstraf van drie jaar en een boete van 270.000 EUR.
- 8 Op 31 mei 2020 is uit de analyse van de opnames van het Plan de Vidéoprotection de la Préfecture de Police (videobewakingsstelsel van de politie) de aanwezigheid gebleken van een persoon die in alle opzichten voldoet aan het signalement van HW bij de manifestatie en zijn actieve rol hierbij.
- 9 Op dezelfde dag heeft de politieambtenaar die HW heeft aangehouden, in het kader van zijn aanhooring, verklaard dat HW tijdens de manifestatie de

demonstranten had aangespoord zich niet te identificeren, geen gevolg te geven aan politiebevelen en zich zoveel mogelijk te verzetten tegen het optreden van de politie, met name door een menselijke keten te vormen. Hij heeft verklaard dat de demonstranten de instructies van de verdachte onmiddellijk hebben uitgevoerd en alle medewerking met de politie hebben gestaakt. Hij heeft verklaard dat hij HW al meerdere malen bij manifestaties was tegengekomen en dat zijn rol was „actie of reactie te organiseren en teweeg te brengen” alsmede „als woordvoerder van de beweging op te treden”. Volgens hem had de verdachte bij de manifestatie op 30 mei 2020 „heel duidelijk” een organisatorische rol.

10 Na afloop van zijn in verzekeringstelling op 1 juni 2020 [OMISSIS] is HW voorgeleid aan de procureur de la République [OMISSIS] [*procedurele elementen*]

11 Dezelfde dag is hij voorgeleid aan de juge des libertés et de la détention (rechter die over vrijheidsbepalende maatregelen en hechtenis beslist), die hem onder gerechtelijk toezicht heeft geplaatst en meegedeeld dat hij op 24 juni 2020 om 13.30 uur moest verschijnen op een zitting voor de tiende strafkamer, eerste afdeling, van de Tribunal correctionnel de Paris (rechter in eerste aanleg voor bepaalde strafzaken Parijs, Frankrijk).

12 Hem wordt ten laste gelegd:

- op 30 mei 2020 te Parijs, in elk geval op het nationale grondgebied en gedurende [een] periode die niet is verjaard, een manifestatie op de openbare weg te hebben georganiseerd waarvoor geen voorafgaande aanmelding was gedaan onder de door de wet gestelde voorwaarden, in dit geval met name door de deelnemers aan te sporen hun identiteitspapieren niet te tonen, geen gevolg te geven aan de bevelen van de politie en een menselijke keten te vormen, aan welke instructies de andere betogers onmiddellijk gevolg hebben gegeven.

Zijnde feiten als bedoeld in artikel 431-9, eerste alinea, van de code pénal, artikel L.211-1 van de code de la sécurité intérieure en strafbaar gesteld bij artikel 431-9, eerste alinea, van de code pénal, artikel 431-11 van de code pénal en artikel L.211-12 van de code de la sécurité intérieure

- op 31 mei 2020 in Parijs, in elk geval op het nationale grondgebied en gedurende [een] periode die niet is verjaard – kennis hebbende van de toegangscode voor een versleuteld apparaat dat kan zijn gebruikt om een misdrijf of een strafbaar feit voor te bereiden, te vergemakkelijken of te plegen – te hebben geweigerd deze code te overhandigen of toe te passen op gerechtelijk bevel in het kader van een vooronderzoek, een ontdekking op heterdaad of gerechtelijke informatie, in dit geval door te weigeren de codes van zijn telefoon mee te delen.

Feiten als bedoeld in artikel 434-15-2, eerste alinea, van de code pénal, en strafbaar gesteld bij artikel 434-15-2, eerste alinea, en artikel 434-44, vierde alinea, van de code pénal

- op 30 mei 2020 te Parijs, in elk geval op het nationale grondgebied en gedurende [een] periode die niet is verjaard, terwijl er een of meer redelijke vermoedens bestaan dat hij een strafbaar feit heeft gepleegd of gepoogd heeft te plegen, te hebben geweigerd om mee te werken aan de registratie van zijn persoonsgegevens, met name door het nemen van vingerafdrukken, handpalmafdrukken of foto's die nodig zijn voor de samenstelling en raadpleging van politiebesteden volgens de regels die specifiek zijn voor elk van deze bestanden.

Feiten als bedoeld in artikel 55-1, eerste alinea, van de code de procedure pénale, en strafbaar gesteld bij artikel 55-1, vierde alinea, van de code de procedure pénale

13 [OMISSIS]

14 [OMISSIS]

15 [*procedurele aspecten*]

16 Bij vonnis van 8 september 2021 heeft de Tribunal correctionnel de Paris HW vrijgesproken van de ten laste gelegde strafbare feiten van de organisatie van een niet-aangemelde manifestatie op de openbare weg en de weigering om de toegangscode voor een versleuteld apparaat aan de gerechtelijke autoriteiten te overhandigen of toe te passen, en hem schuldig bevonden aan het ten laste gelegde strafbare feit van weigering door een persoon die verdacht wordt van een misdrijf of overtreding om mee te werken aan de registratie van zijn persoonsgegevens in een politiebested, en hem veroordeeld tot betaling van een geldboete van 300 EUR.

17 Zowel HW als het openbaar ministerie heeft tegen dit vonnis hoger beroep ingesteld.

18 Bij de Cour d'appel heeft de raadsman van HW schriftelijk en mondeling verzocht om een verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie voor een prejudiciële beslissing over de uitlegging van bepalingen van het Unierecht krachtens artikel 19 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), met betrekking tot het strafbare feit van de weigering om mee te werken aan de registratie van persoonsgegevens.

I) PREJUDICIËLE VRAGEN

19 Het openbaar ministerie heeft verzocht dit middel niet-ontvankelijk te verklaren op grond dat het niet voor de Tribunal correctionnel de Paris is aangevoerd. Het is

van mening dat er geen reden voor deze prejudiciële verwijzing is, aangezien de Conseil constitutionnel (grondwettelijk hof, Frankrijk) zich reeds heeft uitgesproken over artikel 55-1 van de code de procédure pénale (wetboek van strafvordering).

20 De raadsman van HW heeft geantwoord dat het openbaar ministerie een prejudicieel verzoek verwacht met een prioritaire grondwettigheidsvraag en dat het gaat om de vraag of de nationale wetgeving in overeenstemming is met het Unierecht. Hij heeft betoogd dat deze vraag op elk moment kan worden gesteld, overeenkomstig het beginsel van voorrang van het Unierecht.

21 Artikel 19 VEU luidt:

„1. Het Hof van Justitie van de Europese Unie omvat het Hof van Justitie, het Gerecht en gespecialiseerde rechtbanken. Het verzekert de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van de Verdragen.

[...]

3. Het Hof van Justitie van de Europese Unie doet uitspraak overeenkomstig de Verdragen:

[...]

b) op verzoek van de nationale rechterlijke instanties bij wijze van prejudiciële beslissing over de uitlegging van het recht van de Unie en over de geldigheid van de door de instellingen vastgestelde handelingen;

[...]”

Artikel 267 VWEU bepaalt het volgende:

„Het Hof van Justitie van de Europese Unie is bevoegd, bij wijze van prejudiciële beslissing, een uitspraak te doen

a) over de uitlegging van de Verdragen,

b) over de geldigheid en de uitlegging van de handelingen van de instellingen, de organen of de instanties van de Unie.

Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen voor een rechterlijke instantie van een der lidstaten, kan deze instantie, indien zij een beslissing op dit punt noodzakelijk acht voor het wijzen van haar vonnis, het Hof van Justitie verzoeken over deze vraag een uitspraak te doen.

Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen in een zaak aanhangig bij een nationale rechterlijke instantie waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, is deze instantie gehouden zich tot het Hof te wenden.

[...]”

- 22 De Cour d’appel is, gelet op voornoemde artikelen, van oordeel dat het verzoek om een prejudiciële beslissing ontvankelijk en relevant is, aangezien de bestaande rechtspraak in een nieuwe juridische context niet de nodige verduidelijking lijkt te bieden.

II) NOODZAAK VAN EEN PREJUDICIËLE VERWIJZING

- 23 Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft zich in zijn arrest van 26 januari 2023, Ministerstvo na vatrashnite raboti (Politiële registratie van biometrische en genetische gegevens) (C-205/21, EU:C:2023:49) reeds kunnen uitspreken over de uitlegging van de bepalingen van richtlijn 2016/680 met betrekking tot het verzamelen van genetische en biometrische gegevens.
- 24 Dit arrest is gewezen naar aanleiding van een vraag van de Bulgaarse rechter in een zaak betreffende een persoon die werd beschuldigd van deelname, samen met drie andere personen, aan een criminele organisatie, gevormd met het oog op verrijking, om in onderling overleg fraude te plegen met betrekking tot de vaststelling en betaling van belastingschulden.
- 25 De in verdenking gestelde betrokkene had geweigerd om mee te werken aan de verzameling van zijn fotografische en vingerafdrukgegevens met het oog op de registratie ervan en afname van biologische monsters met het oog op het aanmaken van een DNA-profiel.
- 26 Naar Bulgaars recht is het verzamelen van biometrische en genetische gegevens toegestaan zodra een persoon in verdenking wordt gesteld. Weigering om hieraan mee te werken kan ertoe leiden dat de gegevens onder dwang worden verzameld, mits de rechter hiervoor voorafgaand toestemming heeft gegeven.
- 27 De Bulgaarse rechter had twijfels over de verenigbaarheid van de Bulgaarse wetgeving met richtlijn 2016/680, aangezien de nationale wetgeving bepaalde dat het verzamelen van biometrische en genetische gegevens verplicht was voor alle personen die in verdenking worden gesteld op basis van voldoende bewijs voor het plegen van een strafbaar feit, welke procedure van toepassing is op de meeste strafbare feiten in het Bulgaarse recht.
- 28 In zijn arrest van 26 januari 2023, Ministerstvo na vatrashnite raboti (Politiële registratie van biometrische en genetische gegevens) (C-205/21, EU:C:2023:49) heeft het Hof van Justitie geantwoord als volgt:

„Artikel 10 van richtlijn 2016/680, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 1, onder a) tot en met c), alsook artikel 8, leden 1 en 2, van deze richtlijn moet aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale wettelijke regeling op grond waarvan de biometrische en genetische gegevens van elke persoon die in verdenking is gesteld van een ambtshalve vervolgbaar en opzettelijk gepleegd strafbaar feit systematisch worden verzameld met het oog op de registratie ervan,

zonder dat de bevoegde autoriteit hoeft vast te stellen of aan te tonen dat deze gegevensverzameling strikt noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de nagestreefde specifieke doelstellingen en dat deze doelstellingen niet kunnen worden bereikt met maatregelen die de rechten en vrijheden van de betrokkene op minder ernstige wijze aantasten.”

- 29 Bepaalde vragen blijven echter onbeantwoord en verdienen het dat het Hof van Justitie zich hierover buigt.
- 30 De hierboven aangehaalde rechtspraak van het Hof van Justitie is van toepassing op strafprocedures waarin systematisch biometrische en genetische gegevens worden verzameld van een persoon tegen wie „voldoende bewijs” bestaat van het plegen van een strafbaar feit om zijn in verdenkingstelling te rechtvaardigen.
- 31 Het Hof van Justitie heeft zich evenwel niet uitgesproken over een juridische situatie zoals die van artikel 55-1 van de code de procédure pénale dat de systematisch verzameling van biometrische gegevens voorschrijft van een persoon tegen wie „een of meer redelijke vermoedens bestaan dat de betrokkene een strafbaar feit heeft gepleegd of gepoogd heeft te plegen” in het kader van een onderzoek, zonder dat dit een inverzekeringstelling impliceert.
- 32 Het lijkt noodzakelijk te weten of de voorwaarde van artikel 55-1 van de code de procédure pénale dat een of meer redelijke vermoedens bestaan dat de betrokkene een strafbaar feit heeft gepleegd of gepoogd heeft te plegen, volstaat om te voldoen aan de vereisten van richtlijn 2016/680.
- 33 Voorts heeft het Hof van Justitie – terwijl de Bulgaarse rechter twijfels had met betrekking tot de door richtlijn 2016/680 aan de bevoegde autoriteit opgelegde verplichting om de noodzaak van het verzamelen van biometrische en genetische gegevens afdoende te motiveren – enkel verklaard dat de verwijzende rechter dient „na te gaan of het nationale recht toestaat dat wordt beoordeeld of het ‚strikt noodzakelijk’ is om zowel biometrische als genetische gegevens van de betrokkene te verzamelen met het oog op de registratie ervan”.
- 34 Het antwoord op de vraag of het vereiste om afdoende te motiveren waarom de verzameling van gegevens strikt noodzakelijk is, valt onder een voorafgaand onderzoek door de bevoegde autoriteit (dat wil zeggen de hulpofficier van justitie overeenkomstig artikel 55-1 van de code de procédure pénale) en/of een onderzoek achteraf door de rechter die de zaak behandelt, blijft onzeker.
- 35 Tot slot werpt artikel 55-1 van de code de procédure pénale een extra probleem op met betrekking tot het Unierecht dat niet aan de orde is gekomen in de hierboven aangehaalde rechtspraak, namelijk het feit dat het strafbare feit van de weigering om mee te werken aan de vaststelling van de persoonsgegevens een zelfstandig strafbaar feit is dat kan worden vervolgd en kan leiden tot een veroordeling, zelfs als het basisdelict waarop de maatregel tot de registratie van persoonsgegevens stoelt niet is vervolgd of niet tot een veroordeling heeft geleid.

- 36 Het Hof van Justitie zou dus de vraag kunnen beantwoorden of is voldaan aan het vereiste van strikte noodzakelijkheid van de verzameling van biometrische gegevens en of een zelfstandige vervolging of veroordeling wegens weigering om zich aan die verzameling te onderwerpen, gerechtvaardigd is wanneer de betrokkene niet wordt vervolgd of veroordeeld voor het basisdelict waarop die verzameling stoelt.

III) TOEPASSELIJKE BEPALINGEN

1° UNIERECHT

- 37 Het Unierecht kent speciale bepalingen die strekken tot harmonisatie van nationale wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens, met name voor personen tegen wie een strafrechtelijke procedure is gericht.

- 38 In die zin hebben het Europees Parlement en de Raad richtlijn (EU) 2016/680 van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad, vastgesteld.

- 39 Artikel 4 van richtlijn 2016/680 bepaalt het volgende:

„1. De lidstaten schrijven voor dat persoonsgegevens:

- a) rechtmatig en eerlijk worden verwerkt;
- b) voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en legitieme doeleinden worden verzameld en niet op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt;
- c) toereikend, ter zake dienend en niet bovenmatig in verhouding tot de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt, zijn;

[...]”

- 40 Artikel 6 van richtlijn 2016/680 luidt:

„De lidstaten schrijven voor dat de verwerkingsverantwoordelijke, in voorkomend geval en voor zover mogelijk, een duidelijk onderscheid maakt tussen persoonsgegevens betreffende verschillende categorieën van betrokkenen, zoals:

- a) personen ten aanzien van wie gegronde vermoedens bestaan dat zij een strafbaar feit hebben gepleegd of zullen plegen;

[...]”

41 Artikel 8 van richtlijn 2016/680 bepaalt het volgende:

„1. De lidstaten zorgen ervoor dat verwerking alleen rechtmatig is indien en voor zover die verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering door een bevoegde autoriteit van een taak voor de in artikel 1, lid 1, bedoelde doeleinden, en dat die verwerking gebaseerd is op het Unierecht of het lidstatelijke recht.

2. In het lidstatelijke recht dat verwerking binnen het toepassingsgebied van deze richtlijn regelt, worden ten minste de verwerkingsdoeleinden, de te verwerken persoonsgegevens en de doeleinden van de verwerking gespecificeerd.”

42 Tot slot luidt artikel 10 van richtlijn 2016/680 als volgt:

„Verwerking van persoonsgegevens waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, of het lidmaatschap van een vakbond blijkt, en verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een natuurlijke persoon, gegevens over gezondheid of gegevens over seksueel gedrag of seksuele gerichtheid van een natuurlijke persoon zijn slechts toegelaten wanneer de verwerking strikt noodzakelijk is, geschiedt met inachtneming van passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkene, en:

- a) bij het Unierecht of het lidstatelijke recht is toegestaan;
- b) noodzakelijk is om vitale belangen van de betrokkene of een andere natuurlijke persoon te beschermen; of
- c) die verwerking betrekking heeft op gegevens die kennelijk door de betrokkene zelf openbaar zijn gemaakt.”

2° NATIONAAL RECHT

43 Naar Frans recht is de weigering om mee te werken aan de registratie van persoonsgegevens een strafbaar feit volgens artikel 55 van de code de procédure pénale.

44 Artikel 55-1 van de code de procédure pénale bepaalt dat de hulpofficier van justitie „bij eenieder ten aanzien van wie er een of meer redelijke vermoedens bestaan dat hij of zij een strafbaar feit heeft gepleegd of gepoogd heeft te plegen, [...] de uitwendige identificatiekenmerken kan verzamelen of onder zijn toezicht kan doen verzamelen die nodig zijn voor de uitvoering van technisch en wetenschappelijk onderzoek ter vergelijking met de sporen en bewijsstukken die ten behoeve van het onderzoek zijn verzameld. Hij verricht de identificatiewerkzaamheden, en neemt met name de vingerafdrukken of foto's die nodig zijn voor de samenstelling en raadpleging van de politiebesteden volgens de voor elk van deze bestanden geldende specifieke regels.”

45 Dit artikel bepaalt voorts:

„Weigering van een persoon ten aanzien van wie er een of meer redelijke vermoedens bestaan dat hij of zij een strafbaar feit heeft gepleegd of gepoogd heeft te plegen, om mee te werken aan de door de hulpofficier bevolen verzameling van identificatiekenmerken, bedoeld in het eerste en tweede lid, wordt gestraft met een gevangenisstraf van één jaar en een geldboete van 15 000 EUR.”

46 Dit is zelfstandig strafbaar feit. In zijn arrest van 29 maart 2023 heeft de Cour de cassation (hoogste rechterlijke instantie in burgerlijke en strafzaken, Frankrijk) evenwel geoordeeld dat het feit dat artikel 55-1 van de code de procédure pénale in beginsel in overeenstemming is met het door artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden beschermde recht op eerbiediging van het privé-, familie- en gezinsleven „niet eraan in de weg staat dat de toepassing ervan terzijde wordt geschoven wanneer de rechter ten gronde in het kader van een evenredigheidstoetsing vaststelt dat in casu een veroordeling wegens weigering om mee te werken aan de [registratie] van persoonsgegevens een onevenredige inbreuk op het recht op eerbiediging van het privéleven zou vormen” [Cour de cassation, chambre criminelle (strafkamer), 29 maart 2023, nr. 22-83.458].

47 In zijn huidige vorm is dit het toepasselijke Franse strafrecht met betrekking tot de kwalificatie en vervolging van de weigering om mee te werken aan de registratie van persoonsgegevens krachtens artikel 55-1 van de code de procédure pénale.

IV) STANDPUNT VAN PARTIJEN

48 De raadsman van HW heeft betoogd dat op 1 januari 2020 de vingerafdrukken van meer dan 6,5 miljoen mensen in het fichier automatisé des empreintes digitales (FAED) (geautomatiseerde vingerafdrukkendatabank, Frankrijk) waren geregistreerd.

49 Hij wijst erop dat de kwestie van het nemen van vingerafdrukken regelmatig onderwerp van discussie is en dat de Commission nationale de l’informatique et des libertés (CNIL, Franse gegevensbeschermingsautoriteit) op 24 september 2021 het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft berispt voor het gebrekkige beheer van de FAED, waarbij zij op een aantal tekortkomingen heeft gewezen:

- bewaring in het bestand van gegevens zonder wettelijke verplichting hiertoe;
- langere bewaring van gegevens dan de wettelijke termijn;
- opslag van gegevens van personen die zijn vrijgesproken, ontslagen van rechtsvervolging, of van wie de zaak is geseponneerd;
- onvoldoende beveiliging van de gegevens door een zwak wachtwoord;

- het niet informeren van de betrokkenen.
- 50 De raadsman komt tot de slotsom dat het nemen van vingerafdrukken van een persoon die ervan wordt verdacht een strafbaar feit te hebben gepleegd, allesbehalve een zaak van gering belang is gelet op de gevolgen die dit kan hebben voor de fundamentele vrijheden, in het bijzonder het recht op respect voor het privéleven van de betrokkene.
- 51 Het openbaar ministerie is van mening dat de toepassing van artikel 55-1 van de code de procédure pénale geen prejudiciële verwijzing rechtvaardigt.
- 52 Het antwoord op deze vragen is wezenlijk voor de beslechting van de zaak bij de Cour d'appel de Paris, aangezien HW bij vonnis van 8 september 2021 van de Tribunal correctionnel de Paris enkel is vervolgd en veroordeeld voor het zelfstandige strafbare feit van weigering om mee te werken aan de registratie van zijn persoonsgegevens, terwijl hij is vrijgesproken van het zelfstandige strafbare feit van de organisatie van een niet-aangemelde manifestatie op de openbare weg, waarop de registratiemaatregel was gestoeld, en zonder dat op enig moment in het geding de strikte noodzaak van deze maatregel afdoende is gemotiveerd.

OM DIE REDENEN

[OMISSIS] Verzoekt de COUR D'APPEL het Hof van Justitie van de Europese Unie om beantwoording van de navolgende vragen:

„• Moet artikel 10 van richtlijn 2016/680, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 1, onder a) tot en met c), en artikel 8, leden 1 en 2, van deze richtlijn, aldus worden uitgelegd dat het in de weg staat aan een nationale regeling, zoals artikel 55-1 van de Franse code de procédure pénale, die de systematische registratie van gegevens (vingerafdrukken en foto's) voorschrijft van personen ten aanzien van wie er een of meer redelijke vermoedens bestaan dat zij een strafbaar feit hebben gepleegd of hebben gepoogd te plegen?

• Moet artikel 10 van richtlijn 2016/680, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 1, onder a) tot en met c), en artikel 8, leden 1 en 2, van die richtlijn, aldus worden uitgelegd dat het in de weg staat aan een nationale regeling, zoals artikel 55-1 van de Franse code de procédure pénale, die de bevoegde autoriteit niet verplicht om in elk individueel geval afdoende te motiveren waarom de registratie van persoonsgegevens strikt noodzakelijk is?

• Moet artikel 10 van richtlijn 2016/680, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 1, onder a) tot en met c), en artikel 8, leden 1 en 2, van deze richtlijn, aldus worden uitgelegd dat het in de weg staat aan een nationale regeling, zoals artikel 55-1 van de Franse code de procédure pénale, op

grond waarvan een persoon die heeft geweigerd om mee te werken aan de registratie van persoonsgegevens, zelfstandig kan worden vervolgd en veroordeeld, ook al is deze persoon niet vervolgd of veroordeeld voor het strafbare feit waarop de registratiemaatregel is gebaseerd?”

De behandeling van het hoger beroep [OMISSIS] wordt opgeschort totdat het Hof van Justitie van de Europese Unie zijn arrest heeft gewezen. [OMISSIS]